

سند چشم انداز
جمهوری اسلامی ایران

بخش سوم

فهرست مطالب

۳..... برنامه های توسعه قبل از انقلاب اسلامی

۳..... برنامه های توسعه بعد از انقلاب اسلامی

۴..... برنامه اول توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی

۴..... برنامه دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی

۵..... برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی

۵..... برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی

۶..... اهداف کلان سند چشم انداز بیست ساله نظام

۶..... چشم انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴

برنامه های توسعه قبل از انقلاب اسلامی

دوره برنامه	توضیحات
برنامه اول (۱۳۳۷-۱۳۳۴)	مشمول بر انجام برخی پروژه ها بود که بعد از چند سال همزمان با ملی شدن صنعت نفت و کودتای ۲۸ مرداد ماه متوقف شد.
برنامه دوم (۱۳۳۴-۱۳۴۱)	مشمول بر انجام برخی پروژه ها.
برنامه سوم (۱۳۴۱-۱۳۴۶)	مبتنی بر مدل های برنامه ریزی
برنامه چهارم (۱۳۴۷-۱۳۵۱)	مبتنی بر مدل های برنامه ریزی
برنامه پنجم (۱۳۵۲-۱۳۵۶)	با جهش درآمد نفتی مواجه شد و برنامه تعدیل گردید
برنامه ششم (۱۳۵۷-۱۳۶۱)	طراحی اما با وقوع انقلاب اسلامی به اجرا درنیامد

برنامه های توسعه بعد از انقلاب اسلامی

دوره برنامه	عنوان برنامه	توضیحات
دهه (۱۳۶۸-۱۳۵۸)	---	تعطیلی برنامه ریزی
برنامه اول (۱۳۷۲-۱۳۶۸)	بازسازی اقتصاد	اجرای برنامه تعدیل اقتصاد
برنامه دوم (۱۳۷۸-۱۳۷۴)	ثبات اقتصادی	بحران ارزی و عملکرد ضعیف
برنامه سوم (۱۳۸۳-۱۳۷۹)	توسعه اقتصاد رقابتی	عملکرد نسبتاً موفقیت آمیز
طراحی سند چشم انداز و تدوین برنامه چهارم (۱۳۸۸-۱۳۸۴)	رشد پایدار اقتصادی استوار بر دانایی و رویکرد جهانی	توجه کمتر به برنامه از سوی دولت و انحلال سازمان مدیریت و برنامه ریزی
برنامه پنجم (۱۳۹۴-۱۳۹۰)	پیشرفت و عدالت	عدم انتشار سند برنامه کلان و برنامه های بخشی ، عملکرد ضعیف اقتصاد بواسطه تشدید تحریم ها و سیاستهای اقتصادی

✓ از برنامه دوم بعد از انقلاب اسلامی برای پرهیز از اختلاف نظر ها بین قوای سه گانه کشور مقرر گردید قبل از تدوین هر برنامه ای ابتدا سیاستهای کلی آن توسط رهبر معظم انقلاب تصویب گردد.

برنامه اول توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی

(۷۲-۱۳۶۸)

✓ هدفهای کلان برنامه اول :

- ۱- بازسازی اقتصاد و تأمین نیازهای ضروری آن بر مبنای اهداف دفاعی تعیین شده،
- ۲- بازسازی و نوسازی ظرفیتهای تولیدی و زیربنایی و مراکز جمعیتی خسارت دیده در طول جنگ تحمیلی،
- ۳- تلاش در جهت تأمین عدالت اجتماعی،
- ۴- تأمین حداقل نیازهای اساسی آحاد مردم.

برنامه دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی

(۷۸-۱۳۷۴)

✓ هدفهای کلان برنامه پنج ساله ی دوم:

- ۱- تلاش در جهت تحقق عدالت اجتماعی،
- ۲- افزایش بهره وری،
- ۳- تربیت نیروی انسانی مورد نیاز،
- ۴- رشد و توسعه پایدار اقتصادی با محوریت بخش کشاورزی.

برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی

(۸۳-۱۳۷۹)

- ✓ در برنامه سوم توسعه نیز مانند برنامه دوم اصلاح ساختار اقتصادی مد نظر بوده است. بر این اساس در حوزه اقتصاد راهبرد حرکت به سوی «توسعه اقتصاد رقابتی» از طریق «اصلاحات اقتصادی» و «آزادسازی نظام قیمت ها و تعیین قیمت بر مبنای سازوکار بازار» به عنوان ابزار تخصیص بهینه منابع استوار بود.
- ✓ یکسان سازی نرخ ارز، آزادسازی تجارت و حذف موانع غیر تعرفه ای، تخصیص رقابتی منابع بانکی و اصلاح قیمت انرژی از مقولات اصلاح نظام تخصیص قیمت ها بود که در برنامه سوم توسعه مد نظر قرار گرفت.
- ✓ مهمترین ویژگی برنامه سوم توسعه در بعد اقتصادی شناخت چالشهای اساسی فرایند توسعه اقتصادی کشور و سعی در فراهم ساختن الزامهای تحقق یک توسعه پایدار بود.

برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی

(۸۸-۱۳۸۴)

- ✓ اولین برنامه از سند چشم‌انداز توسعه ۱۴۰۴
- ✓ اهداف برنامه ی پنج ساله چهارم:
- توسعه دانش پایه، عدالت محور و در تعامل با جهان؛
- تامین امنیت مطمئن ملی و بازدارندگی همه جانبه؛
- صیانت از هویت و فرهنگ اسلامی ایرانی؛
- حاکمیت موثر و استقرار دولت شایسته؛

اهداف کلان سند چشم‌انداز بیست ساله نظام

✓ توسعه یافته

- متناسب با مقتضیات فرهنگی، جغرافیایی و تاریخی خود و متکی بر اصول اخلاقی و ارزشهای اسلامی با تاکید بر مردم سالاری دینی، عدالت اجتماعی، آزادیهای مشروع، حفظ کرامت و حقوق انسانها و بهره مند از امنیت اجتماعی و قضایی

✓ دست یافته به جایگاه اول

- اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه آسیای جنوب غربی

✓ الهام‌بخش، فعال و مؤثر

- در جهان اسلام با تحکیم الگوی مردم‌سالاری دینی، توسعه‌ی کارآمد، جامعه اخلاقی، نواندیشی و پویایی فکری و اجتماعی، تأثیرگذار بر همگرایی اسلامی و منطقه‌ای بر اساس تعالیم اسلامی و اندیشه‌های امام خمینی (ره)؛

✓ دارای تعامل سازنده و مؤثر

- با جهان بر اساس اصول عزت، حکمت و مصلحت؛

چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴

- ✓ منطقه‌ی آسیای جنوب غربی (شامل آسیای میانه، قفقاز، خاورمیانه و کشورهای همسایه) شامل ۲۵ کشور ازبکستان، تاجیکستان، ترکمنستان، قزاقستان، قرقیزستان، آذربایجان، ارمنستان، گرجستان، اردن، امارات متحده عربی، پاکستان، افغانستان، مصر، بحرین، ترکیه، فلسطین، سوریه، عراق، عربستان سعودی، عمان، قطر، کویت، لبنان و یمن.

✓ اهمیت استراتژیک منطقه

- ✓ پیشینه تاریخی و تمدنی چند هزار ساله-غنی ترین کانون تمدنی جهان
- ✓ اشتراکات فرهنگی-دینی
- ✓ منابع عظیم طبیعی و انسانی-مزیتها و ظرفیت‌های توسعه ای بالا
- ✓ لزوم هم افزایی و همگرایی منطقه‌ای
- ✓ چشم‌انداز ایران، زیر بنایی ترین بیانیه ارزش ها، آرمان‌ها و اهداف کشور می-باشد که استراتژی-ها، برنامه-های میان مدت و کوتاه مدت ملی را هدایت و رهبری می‌کند.
- ✓ تلاش‌های انجام گرفته در کشور برای تدوین چشم‌انداز:
- تلاش برای تدوین چشم‌انداز مقارن با شوک نفتی اوایل دهه ۵۰
- نگاه بلند مدت به آینده ایران در قالب " طرح ایران ۱۴۰۰ " طی سالهای ۱۳۷۵ و ۱۳۷۶
- تصویب و ابلاغ سند چشم‌انداز در سال ۱۳۸۲